

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Mart 2013

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASELII İLERLEME RAPORU

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU (Mart 2013)

Bilgi ve Önerileriniz İçin:

Risk Yönetimi Dairesi

E-posta: risk@bddk.org.tr

Tel: (212) 337 73 10

Faks: (212) 337 71 66

BU RAPOR KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR. RAPORDA YER ALAN BİLGİLERE DAYANARAK ALINACAK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK SORUMLU TUTULAMAZ. RAPORDAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE KISMEN ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
ATATÜRK BULVARI NO: 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ
TEL: (212) 337 73 10, FAKS: (212) 337 71 66
www.bddk.org.tr E-posta: risk@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK AROKS DOKÜMAN MERKEZİNDE 110 ADET BASILMIŞTIR.

BASIM TARİHİ: MART 2013

AÇIKLAMA

Bu Rapor, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 18/A maddesinin (f) bendi uyarınca, bankacılık sektörünün Basel II'ye yönelik çalışmalarını izlemek üzere, "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"ne bankalarca Aralık 2012 dönemi baz alınarak verilen cevaplar kullanılarak hazırlanmıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesince oluşturulmuş olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması dokümanı 2006/48/EC ve 2006/49/EC sayılı Direktifler (CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmiş ve söz konusu Direktifler belirli bir geçiş süreci dahilinde AB üyesi ülkelerde uygulamaya konulmuştur. Hali hazırda, Basel II dünya çapında birçok ülkede uygulanırken, birçok ülkede ise Basel-II'ye uyum çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemizde Basel-II uygulamasına yönelik olarak, CRD ve Basel-II ile uyumlu düzenleme taslakları Nisan 2010 itibarıyla sektörün ve kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. Bu taslaklara ilişkin olarak iletilen görüşlerin değerlendirilmesi ve Basel II'nin sektörün sermaye yeterliliği üzerine etkilerini ölçen son ulusal etki çalışmasının (QIS-TR3) sonuçlarının açıklanmasını müteakip, Haziran 2011-Temmuz 2012 arasında paralel uygulama yapılmıştır. Paralel uygulama döneminin sona ermesi ile beraber 1 Temmuz 2012'den itibaren kredi riskinin ölçümünde standart yöntemin uygulanmaya başlamasıyla, Türkiye Basel II'yi tam olarak uygular hale gelmiştir.

Bu kapsamda, bankaların CRD/Basel II'ye uyum konusunda yürüttükleri çalışmaların yakından takip edilmesi amacıyla bankalardan altışar aylık dönemlerde talep edilen "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"nde 2011 yılından geçerli olmak üzere değişikliğe gidilmiştir. Anketin yeni hali ile mevcut uygulama dışında kalan, ileri yöntemlerle yapılacak uygulamalar için bankaların durumları ve hazırlıklarına ilişkin kendi değerlendirmeleri alınmakta ve ankete verilen cevaplar değerlendirilerek büyük bir kısmı kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Aralık 2012 dönemine ilişkin cevaplara bakıldığında, Türk bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %55,8'ini oluşturan bankaların bireysel bazda, %41'ini oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunmuş oldukları veya söz konusu strateji ve politikaları yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koydukları görülmektedir. Bankacılık sektörünün %99'u CRD/Basel II çalışmalarını yürütecek üst yönetimini ve birimlerini oluşturmuş, %87'si sorumlu personelini, %85'i ise komitelerini belirlemiştir.

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumu anketler üzerinden incelendiğinde kredi riskinde bankaların %64'ü temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma ve %47'si ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların

hemen hemen tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamışlardır. Piyasa riskinde içsel ölçüm yöntemlerinde büyük ölçüde (%75-%100) uyumlu olan bankaların oranı %91'dir. Operasyonel riskte bankaların %72'si standart yaklaşıma %50'nin üzerinde uyum sağlarken; bu oran ileri ölçüm yaklaşımlarında %59'da kalmaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili karşılaşılan sorunlara ve kısıtlara bakıldığında bankaların öncelikli engelinin veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bu kısıtı, mevzuattaki belirsizlikler ve teknolojiye karşılaşılan sorunlar takip etmektedir.

CRD/Basel II uygulamasına ilişkin olarak son altı aydaki gelişmelerin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, en olumlu olarak değerlendirilen gelişme Basel II'nin yürürlüğe girmesi iken, en olumsuz olarak değerlendirilen gelişme ise Basel II ileri yöntemlere ilişkin belirsizlikler olmuştur.

Kredi riskinin hesaplanmasında, bankaların büyük bir kısmı uygulamanın başlamasını takip eden 3 yıl içerisinde farklı portföyler bazında ileri yöntemlere geçmeyi planlamakta, bu çalışmalar kapsamında veri biriktirmekte, yine büyük kısmı stres testleri uygulamakta ve bankaların tamamına yakını kredi riski analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır.

Operasyonel risk hesaplamasında bankaların büyük çoğunluğu nihai olarak ileri ölçüm yaklaşımını hedeflemekte ve bu kapsamda veri biriktirmektedir.

Piyasa risklerinin ölçümünde bankaların tamamına yakını içsel modeller kullanmakta, stres testleri uygulamakta, analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmakta ve sektörün %49'u yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımını planlamaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili olarak, bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %1,4'ünü oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına gerek görmezken, %13,8'i ekonomik sermaye tahsisini uygulamakta, kalan kısım ise konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmektedir. Bankaların ikinci yapısal blok kapsamında ele alınan yapısal faiz oranı riski, likidite riski ve yoğunlaşma risklerini çoğunlukla tanımlamış oldukları görülmektedir. Basel III konusunda, %33'ünü oluşturan bankalarca çalışmalar yapılmakta, bu bankaların büyük kısmı Basel III kapsamında sermaye, kaldıraç ve likidite oranları hesaplamaktadır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLOLAR.....	iv
GRAFİKLER.....	iv
KISALTMALAR.....	v
GİRİŞ.....	1
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar	2
2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları	4
3. Birinci Yapısal Blok	9
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III	23

TABLolar

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması.....	2
Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)	6
Tablo 2-2: CRD/Basel-II'ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği ..	7
Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%).....	9
Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri.....	9
Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri.....	10
Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme	12
Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)	13
Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)	13
Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)	15
Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler.....	16
Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%).....	16
Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması.....	17
Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)	17
Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri.....	17
Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)	18
Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)	18
Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%).....	19
Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler.....	19
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)	20
Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)	21
Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%).....	21
Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%) .	22
Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturulması (%).....	22
Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)	23
Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%).....	23

GRAFİKLER

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi ..	2
Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere Uyum Durumu	4
Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar.....	5
Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler.....	6
Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri	8
Grafik 3-1: Bankaların THK (LGD) Hesaplamaları.....	10
Grafik 3-2: Bankaların TT (EAD) Hesaplamaları	11
Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı.....	12
Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı (%).....	20

KISALTMALAR

ARCH	Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
Basel II	Basel Bankacılık Denetim Komitesince Hazırlanmış Olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Dokümanı
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
CRD	Avrupa Birliğinin 2006/48/EC ve 2006/49/EC Sayılı Direktifleri
EWMA	Üstel Ağırlıklı Hareketli Ortalama (Exponentially Weighted Moving Average)
GARCH	Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
THK	Temerrüt Halinde Kayıp (LGD-Loss Given Default)
TO	Temerrüt Olasılığı (PD-Probability of Default)
TT	Temerrüt Tutarı (EAD-Exposure at Default)
YK	Yönetim Kurulu

GİRİŞ

Bu Raporda, Aralık 2012 itibarıyla ‘Bankaların CRD/Basel II’ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi’ne verilen cevaplar değerlendirilerek elde edilen bilgiler derlenmiş ve özel önem arz ettiği düşünülen konular ele alınarak, toplulaştırılmış veriler üzerinden kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Rapor;

1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar
2. Basel II’ye Yönelik Uyum Çalışmaları
3. Birinci Yapısal Blok
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır.

Ankette yer alan soruların ele alınış biçimi, verilen cevapların kapsam ve niteliği bankadan bankaya önemli ölçüde değişebilmektedir. Raporda, bankalara ilişkin münferit bazda bilgilere ve banka bazlı değerlendirmelere yer verilmemiş, istatistiki veriler sektör aktif toplamına oranlama şeklinde oluşturulmuştur. Anket çalışmasında verilen cevaplardan mümkün olması durumunda sayısal sonuçlar çıkarılmıştır. Aktif yüzdesi, rapora dahil olan bankaların aktif toplamları (Aralık 2012) 100 kabul edilerek hesaplanmıştır. Bankalar ankette yöneltilen sorulara birden fazla cevap verebildiğinden bazı cevapların değerlendirilmesinde aktif toplamı yüzde 100’ü aşabilmekte ya da cevap verilmemiş olması durumunda %100’ün altında kalabilmektedir. Bu nedenle okuyucunun her cevabı kendi içinde değerlendirmesi yerinde olacaktır. Cevaplar arasında görülebilecek tutarsızlıklar, ankete verilen cevapların tutarsızlığından kaynaklanmaktadır.

Değerlendirmeye İller Bankası, Adabank ve Birleşik Fon Bankası bilgileri dahil edilmemiş, çalışma katılım bankaları ile beraber toplam 46 bankanın cevaplarından hazırlanmıştır.

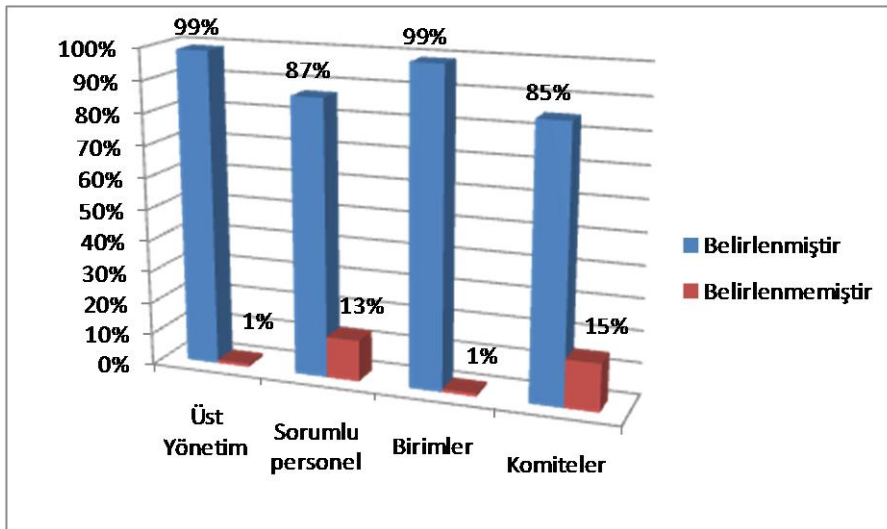
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar

CRD/Basel-II'ye geçişte strateji ve politikaların oluşturulması bankalar tarafından öncelikli olarak ele alınmıştır. Bankacılık sektöründe önemli paya sahip olan bankalar söz konusu strateji ve politikalarını hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Haziran 2012 dönemiyle kıyaslandığında, konsolide bazda strateji ve politikalarını hazırlamakta olan bankaların önemli bir bölümünün süreci tamamladığı ve strateji ve politikalarının Yönetim Kurulu tarafından onaylanarak uygulamaya konulduğu görülmektedir. Strateji ve politikaların konsolide bazda Yönetim Kurulu tarafından onaylanma ve uygulamaya konulması önceki döneme göre toplam aktif büyüklüğün %12,6'sı kadar artarak %41'e yükselmiştir. Sektörün toplam aktif büyüklüğünün %20,3'ünü oluşturan bankaların bireysel bazda strateji ve politikaları hazırlamakta olduğu ve bu oranın Haziran 2012'ye göre %9,3 artmış olduğu görülmektedir. Bireysel bazda hazırlanmış ve Yönetim Kurulu onayına sunulmuş olanların oranı %7,5 artarak % 7,7 olmuştur.

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması

(%)	Bireysel	Konsolide
Hazırlanması düşünülmemektedir	12,3	12,2
Hazırlanması planlanmaktadır	0,2	0,9
Hazırlanmaktadır	20,3	26,4
Hazırlanmış ve Yönetim Kurulu onayına sunulmuştur	7,7	0
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır ve uygulamaya konulmuştur	48,1	41

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi

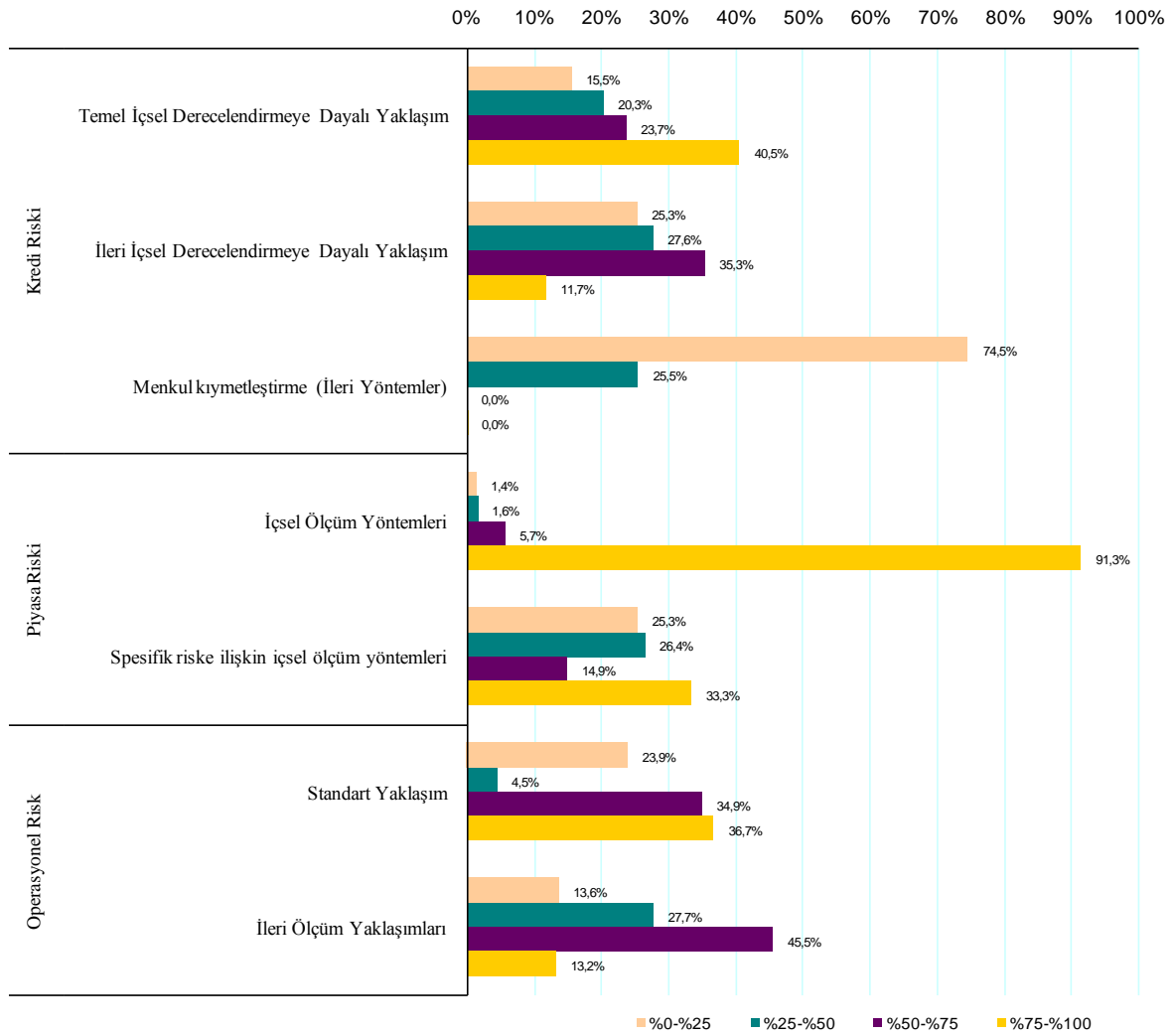

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğünün %99'u CRD/Basel-II çalışmalarını yürütecek üst yönetimi ve ilgili birimleri oluşturmuştur. Bu kapsamda toplam aktif büyüklüğünün %85'i ilgili komiteleri belirlemiş olup, bu kapsamda çalışacak sorumlu personeli belirleyenlerin oranı ise toplam aktif büyüklüğünün %87'sidir.

2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumuna ilişkin kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk kapsamında verdikleri cevaplar aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir. Buna göre, kredi riskinde bankaların %64'ü temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma, %47'si ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların hemen hemen tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere Uyum Durumu

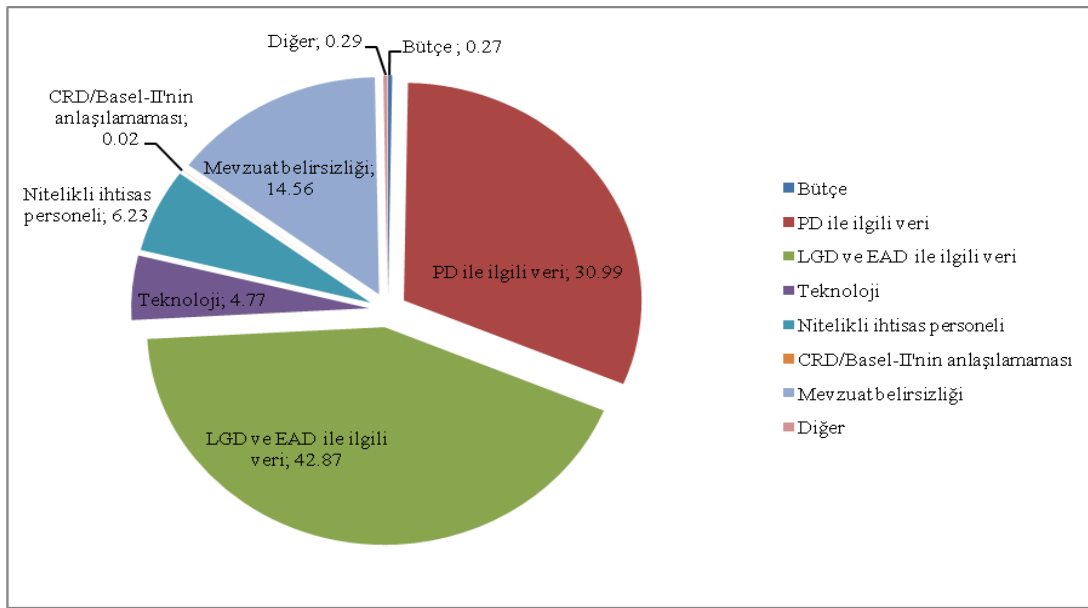

Piyasa riskinde bankaların %91'i içsel ölçüm yöntemlerine büyük ölçüde (%75-%100 oranında) uyumlu iken bankaların %52'si spesifik riske ilişkin içsel ölçüm yöntemlerine %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Operasyonel riskte bankaların %72'si standart yaklaşıma %50'nin üzerinde uyum sağlarken; bu oran ileri ölçüm yaklaşımlarında %59'da kalmaktadır.

Bir önceki döneme kıyasla piyasa riski içsel ölçüm yaklaşımlarına büyük ölçüde uyum sağlayan bankaların oranında %1 oranında artış kaydedilirken, diğer oranlarda bir değişiklik yoktur.

Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar

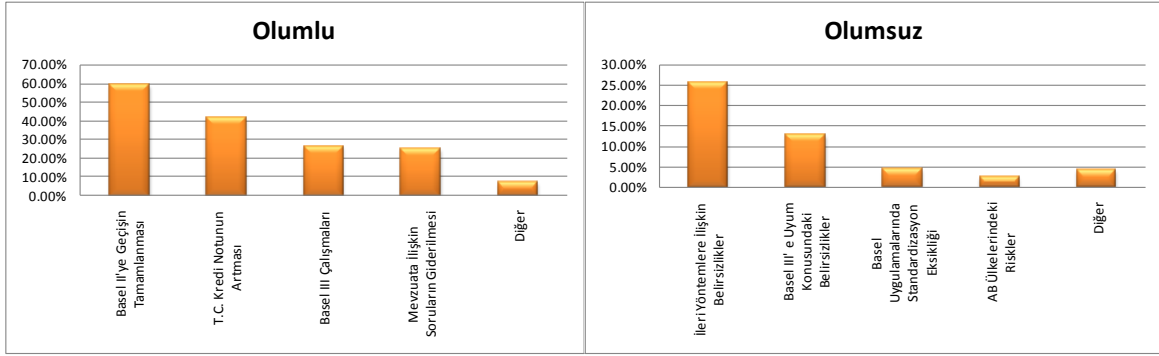

CRD/Basel-II uygulama sürecinde karşılaşılan engeller, kısıtlar ve sorunlara bakıldığında, karşılaşılan en önemli sorun, Haziran 2012 ilerleme anketinde olduğu gibi LGD, EAD ve PD'ye ilişkin verilerdeki eksiklikler olarak görülmektedir. Ancak bununla ilgili şikâyetlerin Haziran 2012 anketine göre, yaklaşık 5 puan azalarak %43'e düştüğü görülmektedir. En önemli ikinci temel eksikliğin yine bir önceki ankette olduğu gibi PD ile ilgili veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bununla ilgili şikâyetlerin oranı bir önceki ankete benzer şekilde %31 civarındadır. Yine bir önceki ankette olduğu gibi, sektörün yaklaşık %15'i, ileri ve gelişmiş yöntemlere ilişkin mevzuat eksikliğine işaret etmiş, nitelikli ihtisas personeli istihdamda karşılaşılan zorluklarda ise yaklaşık 6 puanlık, dikkat çeken bir artış söz konusu olmuştur.

Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)

Kredi Riski	Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	37,4
	İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	11,8
Piyasa Riski	İçsel Model	94,8
Operasyonel Risk	Standart Yaklaşım	26,6
	İleri Ölçüm Yaklaşımları	32,9

Sektörde yasal sermayenin hesaplanmasında hali hazırda bankaların altyapılarının ve sistemlerinin kredi riski için; %37,4 ile Temel İDD ve %11,8 ile İleri İDD yaklaşımı, piyasa riski için; %94,8 ile içsel model yaklaşımını ve operasyonel risk için; %26,6 ile standart yaklaşımı, %32,9 ile ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmaya elverişli olduğu görülmektedir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğünün %60'ı Basel II'ye geçişin tamamlanmasını, %41'i Fitch'in Türkiye'ye verdiği kredi notunu arttırmasını olumlu bulmuştur. Basel III çalışmalarını olumlu bulanlar %26 ve mevzuata ilişkin sorunların giderilmesini olumlu bulanlar ise toplam aktif büyüklüğün %25'idir. Diğer taraftan ileri yöntemlere ilişkin belirsizlikler toplam aktif büyüklüğün %25'i ile bankaların en olumsuz bulunduğu gelişme olarak dikkat çekmektedir. Basel III ile birlikte getirilen değişikliklere uyum konusundaki belirsizlikler, yönetmelik ve tebliğlerde yapılan önemli değişiklikler, standardizasyon eksikliği ile AB ülkelerinde devam eden riskler bankaların olumsuz bulunduğu diğer gelişmelerdir.

Bankaların CRD/Basel-II uyum sürecinde BDDK'dan beklentileri maddeler halinde aşağıda yer almaktadır:

- “Kredi Riski” İleri Derecelendirme Yöntemleri ve “Operasyonel Risk” İçsel Ölçüm Süreci ile ilgili taslak düzenlemelerin yayınlanması, standartların, mevzuatın ve yol haritasının belirlenmesi,
- İçsel modeller validasyon çalışmalarının içeriği hakkında bilgi verilmesi,
- İçsel model validasyonu için 3. taraf güven ilkesinin sağlanması,
- Özellikle stres testi ve senaryo analizleri için açıklayıcı rehberlerin oluşturulması,
- BDDK önderliğinde Operasyonel Risk Dış Veri Tabanı kurulmasının sağlanması,
- Basel II soru-cevap platformunda yer almış olan uygulama örneklerinin bir genelge ile yayımlanması,
- Piyasa Riski ile ilgili sermaye hesaplama yöntemlerinde ürün çeşitliliğine ve Karşı Taraf Kredi Riski kapsamında ise netleştirme etkisinin hesaplanmasına ilişkin örnekler verilmesi,
- Ulusal bazda Temerrüt Halinde Kayıp Tutarının (LGD) oluşturulması ve açıklanması,
- Türkiye’de Risk Yönetimi konusunda sertifikasyona ilişkin çalışmaların yapılması,
- Basel sürecinde AB ile uyumun sağlanması,
- Bankalarla olan iletişim kanallarının güçlendirilmesi.

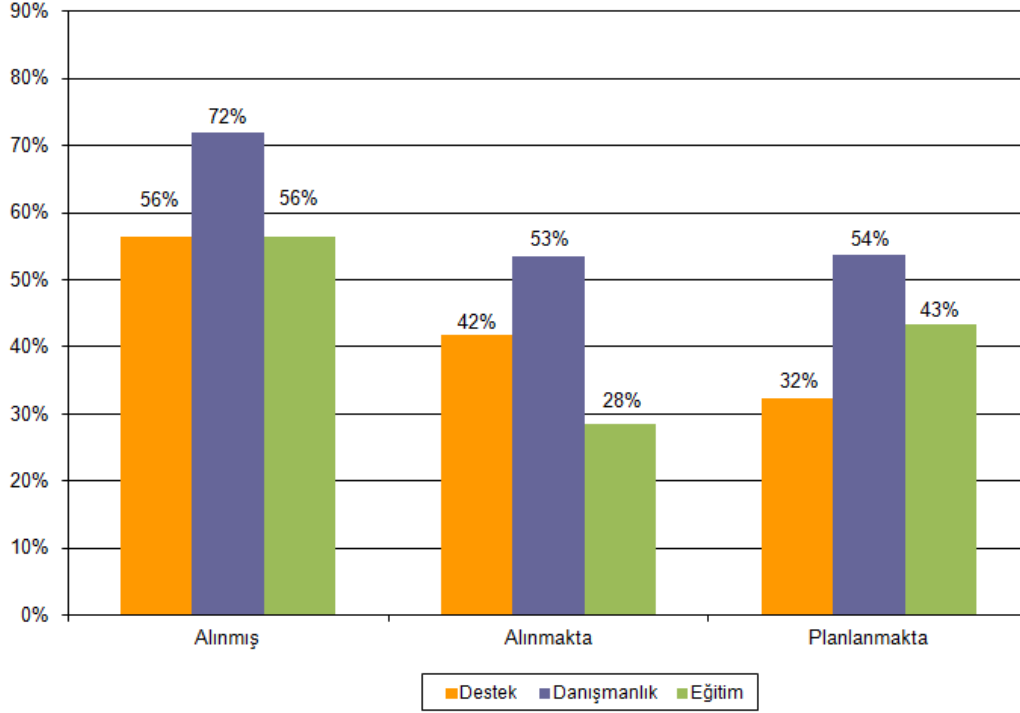
Ayrıca, İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ve İleri Ölçüm Yaklaşımları, stres testleri ve senaryo analizleri ile ilgili çalışmalarda da beklentiler yoğunlaşmaktadır. Bu alanda açıklayıcı dokümanlara, örnek uygulamalara ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Tablo 2-2: CRD/Basel-II’ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği

	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Büyük Ölçüde Yeterli	Tamamen Yeterli
Yönetim/Organizasyon	0	0,2	38,7	61,1
Beşeri Kaynaklar	0	4,7	51,9	43,4
Mali Kaynaklar	0	2,1	37,1	60,8
Fiziki Kaynaklar	0	3,5	45,7	50,9
Ortalama	0	2,6	43,3	54,0

Bankacılık sektöründe toplam aktif büyüklüğünün %54'ünü temsil eden bankalar, CRD/Basel-II'ye uyum hazırlıklarına yönelik ayrılan yönetim/organizasyon, beşeri, mali ve fiziki kaynaklarını tamamen yeterli olarak belirtmişken; %43,3'ünü temsil eden bankalar ise söz konusu kaynakların büyük ölçüde yeterli olduğunu belirtmiştir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri

Bankalar Basel II'ye uyum konusunda yoğun olarak destek ve danışmanlık hizmeti almakta ve ileride artan seviyede danışmanlık hizmeti almayı planlamaktadırlar. CRD/Basel II konusunda sektörün %32'sini oluşturan bankaların destek hizmeti, %54'ünü oluşturan bankaların danışmanlık hizmeti ve %43'ünü oluşturan bankaların eğitim hizmeti almayı planladıkları görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçları ile kıyaslandığında alınmakta olan ve planlanmakta olan eğitim hizmetlerinde kısmi azalışların olduğu gözlemlenmektedir.

3. Birinci Yapısal Blok

3.1 Kredi Riski

Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%)

Standart Yaklaşım	4,6
Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	2,1
İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	93,2

Bankaların önemli bir kısmı Basel II uygulaması kapsamında kredi riski hesaplaması için içsel derecelendirmeye dayalı yöntemleri kullanmayı hedeflemektedir. Bankaların sadece sektörün aktif toplamının %4,6'sını oluşturan kısmı nihai olarak standart yöntemde kalmayı hedeflediğini belirtmiştir. İçsel derecelendirmeye dayalı yöntemleri hedefleyen bankalar ise %93,2 gibi yüksek bir orandadır. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda herhangi bir değişiklik görülmemiştir.

Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri

Yıl	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
0	11,8	1,9	1,9	11,9	0,02	0,02
1	24,0	3,8	0,6	12,5	21,1	9,3
2	22,8	24,8	24,8	21,4	24,6	29,9
3	21,2	28,9	28,9	32,7	32,7	26,0
4	1,2	1,9	0,4	2,4	2,4	15,0
4+	17,6	16,3	16,2	17,6	17,6	16,5
Hazırlanmayan	1,8	22,8	27,4	1,8	1,8	3,4

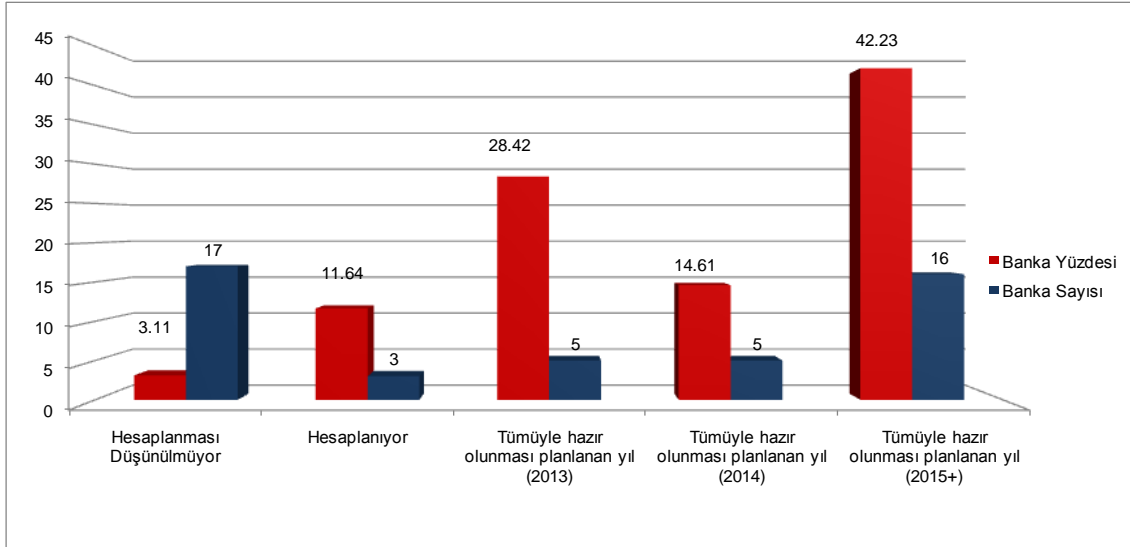
Bankaların kredi riski için ileri ölçüm yaklaşımlarına ilişkin mevzuatın hazır olduğu varsayıldığında ne kadar sürede portföyler bazında ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmak için başvuruda bulunabilecekleri yukarıda yer alan tabloda özetlenmiştir. Buna göre bankaların portföyler itibarıyla mevzuat hazır olsa bile genellikle 2 yıldan daha uzun bir süreye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Özellikle Bankalar ve Hazineden Alacaklar portföylerinde ileri yöntemlere geçiş için bankaların önemli bir kısmı 2 yıldan fazla bir süre öngörmüşlerdir. Bu iki portföy için bankaların yaklaşık %23 ve %27'lik kısmı herhangi bir hazırlık belirtmemişken, diğer portföyler için hazırlık yapmayan bankalar %1-3 gibi sektörün küçük bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Geçmiş anket dönemine göre sektörün genel durumunda önemli bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri

(%)	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
Mevcut Durum						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	0.6	4.6	4.6	27.8	55.9	69.2
Yargısal tabanlı	45.7	25.0	25.5	34.2	23.1	9.2
Hibrit (istatistik+ yargısal)	50.2	15.6	2.0	46.5	17.9	7.6
PD hesaplanıyor	61.3	3.9	0.6	61.2	61.2	23.1
Kullanılması Planlanan						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	5.4	6.1	6.1	26.2	52.4	53.6
Yargısal tabanlı	31.5	22.7	11.8	12.4	12.4	12.1
Hibrit (istatistik+ yargısal)	54.6	29.1	28.3	52.9	26.8	16.1
PD hesaplanıyor	51.5	49.1	45.9	51.4	50.4	52.0

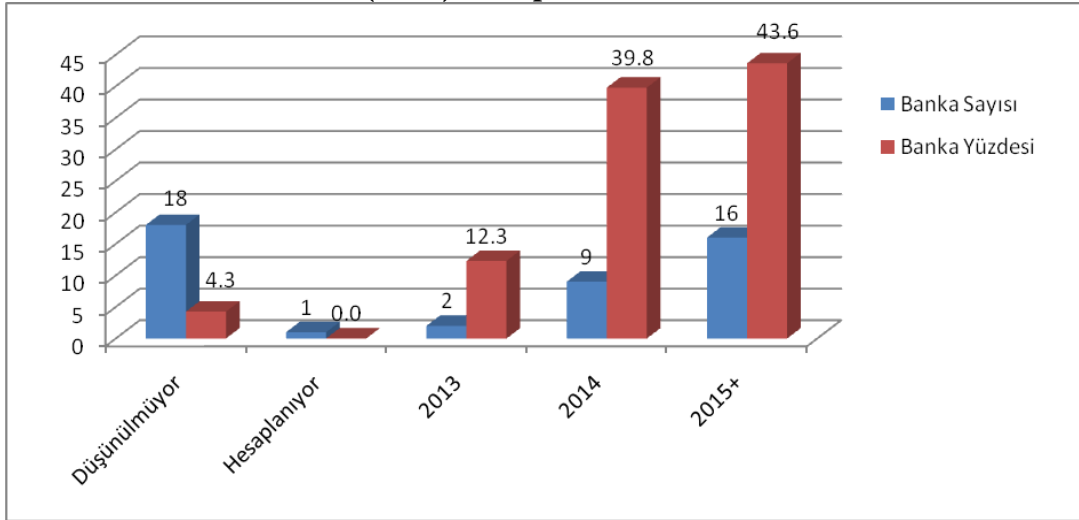
* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam oranlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar Aralık 2012 tarihi itibarıyla kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için çoğunlukla hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için ise istatistik tabanlı modelleri kullanmaktadırlar. Kullanılması planlanan modellere bakıldığında ise yine sektörün büyük bölümünün kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için istatistik tabanlı modelleri kullanmayı planladığı görülmektedir. Buna ilaveten sektörün yaklaşık %61'ini oluşturan bankaların halihazırda kurumsal şirketler, kurumsal KOBİ'ler ve perakende KOBİ'ler için PD hesaplamaları gerçekleştirdiği, ileriki dönemde de bankalar, hazineden alacaklar ve diğer perakende portföyü için de PD hesaplanmasının planlandığı görülmektedir. Önceki dönemle kıyaslandığında sektörün durumunda önemli bir değişiklik görülmemektedir.

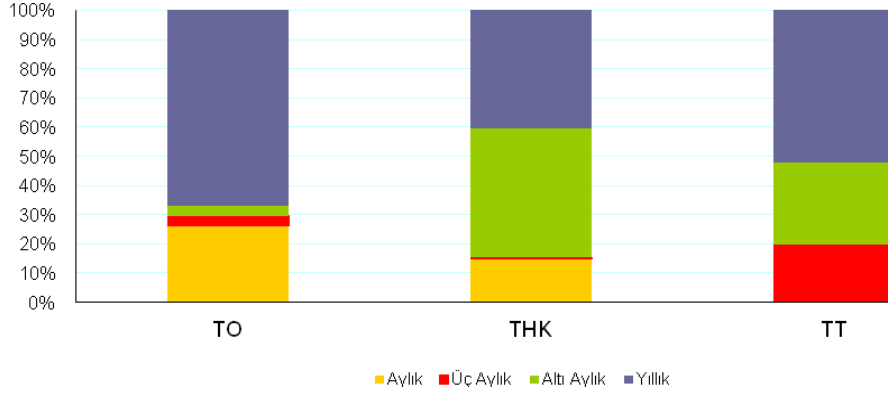
Grafik 3-1: Bankaların THK (LGD) Hesaplamaları

Bankalara LGD hesaplanmasına yönelik planları sorulduğunda; ankete katılan bankaların aktif büyüklüğü olarak %3,1'ine denk gelen 17 bankanın LGD hesaplaması yapmayı düşünmediği görülmektedir. 3 bankanın söz konusu hesaplamaları yapmaya başladığı, sektör aktif büyüklüğünün %28,4'ünü oluşturan 5 bankanın 2013 yılında ve %14,6'sını oluşturan 5 bankanın 2014 yılında hesaplamaya tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. LGD hesaplamayı planlayan bankaların 16 tanesi ise 2015 yılı ve sonrasında geçiş yapmayı hedeflemektedir. Bir önceki rapor dönemiyle kıyaslandığında 2 bankanın LGD uygulamasına geçiş hedeflerini revize ederek 2012'den 2013 yılına taşıdıkları görülmektedir.

Grafik 3-2: Bankaların TT (EAD) Hesaplamaları

Ankete katılan bankaların aktif büyüklük olarak %43,6'sının 2015 yılı ve sonrasında, %39,8'inin 2014 yılında, %12,3'ünün ise 2013 yılında TT hesaplamalarına tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. Sektördeki 1 banka ise 2008 yılında söz konusu hesaplamaları yapmaya başlamıştır. Diğer taraftan, sektörün %4,3'ünü oluşturan 18 bankanın ise TT hesaplamayı düşünmediği görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçlarıyla kıyaslandığında bazı bankaların TT hesaplamaları için hedefledikleri tarihleri ötelediği görülmektedir.

Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı

Sektörün büyük bölümünü oluşturan bankalar istatistiklerini, Temerrüt Oranı'nda yıllık, Temerrüt Halinde Kayıp'ta yıllık ve aylık eşit ağırlıklı ve Temerrüt Tutarı'nda ise yıllık olarak hesaplamayı planladıklarını belirtmişlerdir. Geçmiş döneme göre Temerrüt Halinde Kayıp ve Temerrüt Tutarı istatistiklerinde 6 aylık periyodun ağırlığının arttığı görülmüştür.

Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme

(%)	1 yıl	2 yıl	3 yıl	4 yıl	5 yıl	5 +	Toplam
TO	0,0	1,6	9,9	4,0	23,9	35,7	75,2
THK	0,0	0,0	9,0	0,0	15,1	23,6	47,7
TT	0,0	0,0	9,0	0,0	0,0	38,6	47,7
İçsel Derecelendirme Notları	12,00	12,71	9,3	6,4	3,4	37,7	81,7

Bankalar veri biriktirmeye başlamış olup, TO için %35,7 oranında 5 yıldan uzun süreli birikim mevcut iken, THK için bankaların %23,6'sı 5 yıldan uzun süredir veri biriktirmiştir. TT'de 5 yıldan uzun süreli veri biriktiren bankaların oranı %38,6'dır. İçsel Derecelendirme Notlarında ise %37,7 oranı ile ağırlık 5 yıldan uzun sürededir. Toplamda ise TO ve içsel derecelendirme notlarında sektörün sırasıyla %75,2'si ile %81,7'si veri biriktirmeye başlamıştır. Tüm alt kırılımlarda toplamda anket tarihleri arasındaki zaman farkından dolayı yıllar arasında oransal geçişler gerçekleşmiştir. Bunun dışında önemli bir değişim ortaya çıkmamıştır.

Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)

Doğrulama ve onaylama süreci mevcut değildir	50,4
Gerek görülmemektedir	1,2
Planlanmaktadır	21,3
Oluşturulmaktadır	27,9
Doğrulama ve onaylama süreci mevcuttur	49,6

Bankaların %49,6'sında kredi riski içsel modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreci mevcuttur. Haziran 2012 ilerleme anketine göre, bu süreci uygulayan bankaların oranında 5 puanlık artış meydana gelmiştir. Sektörün diğer yarısında ise bu süreç çeşitli safhalardır. Bu sürece gerek duymayanların oranı bir önceki ankete göre 8,5 puandan fazla düşerek %1,2'ye inmiştir. Süreci planlama aşamasında olanların oranı yaklaşık 10 puanlık ciddi düşüşle %21,3 olmuştur. Bunun sebebi, planlama sürecinden oluşturulma sürecine geçiş olmuştur. Ayrıca, planlama safhasından geçişlerle Oluşturma sürecinde olanların oranı 13,5 puan civarında bir artışla %27,9'a yükselmiştir. Genel olarak, kredi riski içsel modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecinde, bilinç düzeyi artmış ve bu süreç pozitif ivmeyle devam etmektedir.

Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)

Kullanılıyor	85,4
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar (duyarlılık analizleri)	64,0
Çok değişkenli senaryolar	62,2
Tarihsel senaryolar	16,0
Diğer	2,6
Kullanılmıyor	14,6

Bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %85,4'ü kredi riski analizlerinde stres testlerinden faydalanmaktadır. Kullanılan senaryo türleri incelendiğinde en fazla tek bir parametrelili (duyarlılık analizleri) ve çok değişkenli senaryoların kullanıldığı görülürken, sektör için tarihsel senaryoların kullanımı önem arz etmemektedir. Sektörün %14,6'sı ise stres testlerine başvurmamaktadır.

Sektörde kredi riski ile ilgili olarak birbirinden farklı birçok stres testi senaryoları ve risk faktörleri kullanılmaktadır. Bankaların en çok kullandığı/kullanmayı planladığı başlıca stres testi senaryoları; TO, THK ve TT parametrelerinin beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp, sermaye yeterliliği standart rasyosu veya sermaye yeterliliği üzerindeki etkisinin analiz

edilmesi amacıyla bu parametrelere yüzdesel olarak belirli şoklar uygulanması veya TO parametresi üzerinden duyarlılık analizleri yapılması, bankalar tarafından derecelendirilmiş firmaların içsel derecelerinin 1 derece aşağı çekilmesi, yakın izleme kapsamında yer alan tüm firmaların temerrüt etmesi, dereceler arasındaki geçişmeler ile kur ve faiz oranlarında gerçekleşebilecek aşırı dalgalanmaların kredi portföyünde oluşturabileceği kayıplardır.

Bu senaryolara ek olarak, kredi portföyünde meydana gelebilecek artışların beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp ve sermaye yeterliliği üzerindeki etkileri, kredi portföyünün belirli bir yüzdesinin temerrüde uğramasının kar/zarara ve sermaye yeterlilik oranına etkisi, gayrimenkul ipotekleri ile teminat altına alınmış krediler için söz konusu gayrimenkullerin olası rayiç değer değişimlerinin teminat/risk oranına etkisi, sektör ve müşteri yoğunlaşmalarının etkileri, geçmiş ekonomik krizlerle ortaya çıkan yüksek takibe dönüşüm oranlarının banka karlılığına etkisi, belirli senaryolar kapsamında karşılık ayrılan krediler ve diğer alacakların daha kötü olan bir alt sınıfa geçmesi durumunda takibe dönüşüm oranları ve sermaye yeterliliğinin nasıl etkileneceği, teminat değerliliğinin azalmasının sermaye yeterliliğine etkisi ile ileriye yönelik olarak takipteki kredi tutarlarının özkaynaklara oranının tahmin edilmesi, muhtelif senaryoların karşılık tutarları ve özkaynaklara etkisi de bankalar tarafından analiz edilmektedir. Stres testi senaryolarında en çok kullanılan risk faktörleri ise; TO, THK, TT, makroekonomik faktörler (gayri safi yurtiçi hasıla, işsizlik oranları vb.), kurlar, faiz oranları ve kredi dereceleridir. Bir önceki döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)

Evvet, Kullanılıyor							% 93,2
	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende	Alan Toplamı
Varlık Kategorileri Toplamı	81,2	61,4	44,3	91,1	93,1	91,5	93,2
Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi	49,8	56,1	39,6	56,0	58,1	57,2	74,8
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	4,4	0,6	0,6	0,8	0,8	0,1	4,4
Ürün fiyatlaması	32,6	40,7	27,6	32,5	34,5	33,9	47,7
Yatırım /Plasman kararları	36,4	32,2	4,8	46,3	46,3	20,6	61,4
Limit tahsisi	71,5	50,4	29,7	81,4	83,4	82,6	83,5
Karşılık ayrılması	24,8	7,2	3,6	21,2	21,0	21,0	24,8
Performans ölçümü	24,2	20,5	17,0	26,9	29,0	28,4	36,2
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	30,2	2,7	2,7	17,1	17,0	2,0	30,2
Bütçeleme	4,9	3,6	3,6	1,2	3,3	3,3	6,9
Diğer	0,0	0,0	0,0	12,7	12,7	14,4	27,1
Hayır, Kullanılmıyor							% 6,8

Aralık 2012 itibarıyla, bankaların %93,2'si kullandıkları içsel kredi riski ölçüm modellerinin çıktılarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır. Bir önceki ilerleme anketi olan Haziran 2012 ilerleme anketine göre yüzdeler olarak 8,5 puanlık bir artış söz konusu olmuştur. Bankaların aktif büyüklüğü bazında %90'dan fazlasının, söz konusu modellerin çıktısını Kurumsal KOBİ, Perakende KOBİ ve Diğer Perakende varlık kategorilerinde kullanmakta olduğu görülmektedir. Bankaların yine aktif büyüklükleri dikkate alındığında, %83,5'i söz konusu model çıktılarını limit tahsisi alanında kullanırken, yaklaşık %75'i orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde kullanmaktadır. Yatırım/Plasman kararlarında da %61,4'lük önemli bir oranda, söz konusu model çıktılarının kullanıldığı görülmektedir. Özetle, bankalar kullandıkları içsel kredi riski ölçüm modellerinin çıktılarını, özellikle KOBİ ve perakende kredilerinde daha çok limit tahsisini belirlemek için kullanmaktadır.

3.2 Operasyonel Risk

Bankacılık sektöründeki tüm bankalar Aralık 2012 itibarıyla operasyonel risk için sermaye gereksinimi hesaplamasında temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır.

Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler

Hedeflenen Yöntem	(%)
Temel Gösterge Yaklaşımı	2,7
Standart Yaklaşım	15,4
İleri Ölçüm Yaklaşımı	80,8
Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımı	1,1

Operasyonel risk yasal sermaye hesaplamasında; temel gösterge yaklaşımını gelecekte de kullanmayı hedefleyen bankalar, sektörün %2,7'si gibi küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Bankaların büyük bir kısmı (%80,8) ileri ölçüm yaklaşımını, diğer bir kısmı ise (%15,4) standart yöntemi kullanmayı hedeflemektedir. Diğer taraftan standart ve ileri ölçüm yaklaşımını birlikte kullanmayı düşünen az sayıda banka bulunmaktadır.

Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%)

Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş	Standart Yöntemde Bilgi ve Veri Sistemleri Alt Yapısının Yeterliliği	
	Tamamen Yeterlidir	6,1
2013	Büyük Ölçüde Yeterlidir	30,4
2014	Kısmen Yeterlidir	19,8
2015	Yeterli Değildir	0,0
2016+	Std Yönt Düşünülmemektedir	43,7

Operasyonel riskte ileri ölçüm yaklaşımlarına sektörün yaklaşık %30'luk bir kısmının 2014 yılında, %60'ının ise 2015 ve sonrasında geçmeyi planladığı görülmektedir. Sektörün küçük bir kısmı (%9,99) ise 2013 yılında operasyonel risk hesaplamasında ileri yöntemlere geçmeyi planladığını beyan etmiştir. Sektörün aktif büyüklüğü açısından yaklaşık %9,7'sini oluşturan bankalar, operasyonel risk hesaplamasında ileri yöntemlere geçmeyi düşünmediklerini veya henüz planlama aşamasında olduklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu analiz bahsi geçen bankalar kapsam dışında tutularak yapılmıştır.

Standart yöntem kullanılmasında sektörün %30,4'ünü oluşturan bankalar bilgi ve veri sistemleri alt yapılarını büyük ölçüde yeterli görürken, %6,1'lik kısmı tamamen yeterli olduğunu düşünmektedir. Geçen anket dönemine kıyasla bilgi ve veri sistemleri alt yapısını tamamen yeterli bulan bankalardan, “büyük ölçüde yeterli gören” ve “standart yöntemi düşünmediğini” belirten bankalara kayış olmuştur.

Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması

Kayıp Verisi Toplanmıştır	93,9
1-3 Yıl	14,5
4-5 Yıl	15,7
6 + yıl	63,8
Toplanması düşünülmektedir	0,32
Toplanması Planlanmaktadır	5,7

Ankete katılan bankaların %93,9'u tarafından kayıp olayları bazında veri toplanmaktadır. Bu bankaların %63,8'i 6 yıl ve üstünde, %15,7'si 4-5 yıllık ve %14,5'i ise 1-3 yıllık veri biriktirmiştir. Veri toplamayı düşünmeyen 4 bankanın aktif toplamı sektörün %0,32'sini, veri biriktirmeyi planlayan 8 bankanın aktif toplamı ise %5,7'sini oluşturmaktadır. Geçen döneme kıyasla 1-3 yıllık dilimden 4-5 yıllığa ve özellikle 4-5 yıllık dilimden 6 yıl ve üstüne kayış olmuştur.

Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)

Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmıştır	95,0
Kayıp Dağılımları Yaklaşımları (LDA)	69,0
Skor Kart Yaklaşımları (SCA)	0,0
Yapay Sinir Ağları (Neural Networks)	0,0
Uç Değerler Teorisi (EVT)	18,9
Melez Yaklaşımlar	11,8
Senaryo Analizleri Yaklaşımları	23,4
Diğer	29,8
Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmamıştır	5,0

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam %100'ü aşmaktadır.

Aralık 2012 itibariyle sektörün büyük bir kısmı (24 banka- sektör aktif büyüklüğünün %95'i) temel işkolları bazında sınıflandırma yapmıştır ve her bir iş kolundan gerekli gösterge verilerini elde edebilmektedir. Haziran 2012 dönemine göre temel işkolları bazında sınıflandırma yaptığını beyan eden banka sayısı 22'den 24'e çıkmıştır. Operasyonel risk ölçümü ve yasal sermaye tahsisinde ileri ölçüm yöntemlerinden kullanılması planlanan yaklaşımlar genel olarak, Kayıp Dağılımları Yaklaşımları, Senaryo Analizleri Yaklaşımları ve Uç Değerler Teorisi'dir.

Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri

Uygulanmaktadır	43,0
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	10,8
Çok değişkenli senaryolar	10,9
Tarihsel senaryolar	9,1
Diğer	30,4
Uygulanmamaktadır	56,9

Haziran 2012 dönemine göre operasyonel riske yönelik stres testi uygulayan bankaların toplam sayısı 11'den 10'a düşmüş, buna bağlı olarak bu bankaların sektördeki payları toplamı kısmi oranda azalış göstermiştir. Bununla birlikte yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere operasyonel risk için stres testleri henüz sektör genelinde uygulama alanı bulamamıştır. Halihazırda stres testi uyguladığını beyan eden bankaların benimsediği senaryolar incelendiğinde ise genel kabul görmüş bir yaklaşımın bulunmadığı, bankalarca kullanılan senaryoların çeşitlilik arz ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)

Kullanılmaktadır	35,9
Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi	22,4
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	5,1
Ürün fiyatlaması	0,0
Yatırım /Plasman kararları	1,9
Limit tahsisi	11,0
Karşılık ayrılması	10,9
Performans ölçümü	25,8
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	0,0
Bütçeleme	13,7
Diğer	10,6
Kullanılmamaktadır	64,1

Bankalarda operasyonel risk analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde yoğunlukla kullanılmadığı görülmektedir. Temel kullanım alanları orta ve uzun vadeli strateji belirleme, performans ölçümü, bütçeleme, limit tahsisi ve karşılık ayrılmasıdır.

Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)

Gerek Görülmemektedir	12,0
Planlanmaktadır	66,0
Oluşturulmaktadır	12,9
Uygulanmaktadır	9,2

Operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecinin mevcut olup olmadığına yönelik soruya bankaların verdiği yanıtlar Tablo 3.8'de yer alan yanıtlar ile paralellik arz etmektedir. Tablo 3-14'den de görüleceği üzere bankaların %66,0'sı operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecini oluşturmayı planlamakta iken, %12,9'luk paya sahip bankaların ise söz konusu süreçleri oluşturma ve %9,2'lik paya sahip bankaların uygulama aşamasında olduğu görülmektedir.

3.3 Piyasa Riski

Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%)

Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı	Modellerin Dayandığı Yöntemler
Gerek Görülmemektedir	0,3
Planlanmaktadır	1,9
Oluşturulmaktadır	1,3
Kullanılmaktadır	96,5

Sektör aktiflerinin %96,5'ini oluşturan bankalar, piyasa risklerinin ölçümünde içsel modelleri kullanmaktadır. Sektörün çok az bir bölümünü oluşturan bankalar ise söz konusu modellere gereksinim duymadığını belirtmiştir. Modellerin dayandığı yöntemlerde Tarihsel Simülasyon yönteminin yoğun kullanımı dikkat çekmektedir. Bankalar tarafından modellerin dayandığı yöntemlere verilen cevaplar bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında ise Varyans-Kovaryans ve Monte Carlo Simülasyonu yöntemlerinde azalış dikkat çekmektedir.

Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler

Genel Piyasa Riski	92,9
Spesifik Risk	24,5
Kur Riski	96,7
Emtia Riski	51,4
Karşı Taraf Kredi Riski	39,4
Diğer	19,5

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar tarafından kullanılan risk ölçüm modeli veya modellerinin tamamına yakını kur riskini ve genel piyasa riskini kapsamaktadır. Buna göre bankalar tarafından kullanılan söz konusu model veya modellerin %96,7'si kur riskini ve %92,9'u genel piyasa riskini kapsamaktadır. Ayrıca söz konusu risk ölçüm model veya modellerin %51,4'ü emtia riskini,

%39,4'ü karşı taraf kredi riskini ve %24,5'i ise spesifik riski kapsamaktadır. Banka cevaplarında önceki döneme göre önemli bir değişiklik yoktur.

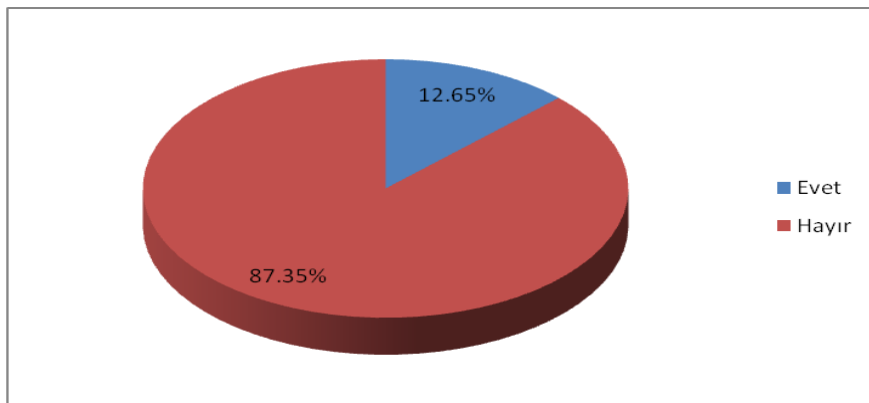
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)

ARCH	0,6
GARCH	39,3
EWMA	91,6
Stochastic Volatility	2,4
Implied Volatility	39,8
Diğer	34,2

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Piyasa risklerinin ölçümünde içsel model kullanan bankalarda volatilite hesaplamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bankalar tarafından en yaygın kullanılan yöntem %91,6 oranı ile EWMA yöntemi olup, birden fazla yöntem kullanan bankalar bulunmaktadır. Ayrıca GARCH ve Implied Volatility yöntemleri EWMA yönteminden sonra en çok kullanılan yöntemlerdir. Bir önceki ilerleme anketine göre ARCH kullanımında önemli bir düşüş görülmektedir. Söz konusu dalgalanma aktif büyüklüğü yüksek bazı bankaların verilerindeki farklılaşmadan ve daha evvel yapılmış bir hatanın düzeltilmesinden kaynaklanmaktadır.

Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılacağı (%)

Bankacılık sektöründe, piyasa riskinin içsel modellerle hesaplanmasının zorunlu tutulması durumunda zorlukla karşılaşıp karşılaşılacağını ilişkin görüşleri sorulduğunda, aktif büyüklük olarak %87,35 paya sahip bankalarca (bir önceki ankete göre yaklaşık 7 puanlık

artış) bu tür zorluklarla karşılaşmayacağıyla ilgili görüş belirtilmiştir. Öte yandan, banka sayısı bazında ise bankaların ancak %63'ü bu tür zorluklarla karşılaşmayacağını belirtmiştir.

Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)

Var	48,9
2012	0,0
2013	13,2
2014	19,4
2015+	16,4
Tarih Belirtmeyen	0,0
Yok	27,9
Belirsiz	23,1

Bankacılık sektörünün %48,9'unu oluşturan bankalarca, yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımına ilişkin bir planları olduğu ifade edilirken, sektörünün %27,9'unu oluşturan bankaların içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığını ve %23,1'inin durumunun belirsiz olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tablo bir önceki dönem anket sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığını belirten bankaların sektördeki payı %15,9'dan %27,9'a, durumunun belirsiz olduğunu ifade eden bankaların payı %1,2'den %23,1'e yükselmiştir. Diğer taraftan, bir önceki döneme kıyasla 2013 ila 2015 yılları arasında içsel model kullanımına geçeceğini beyan eden bankaların sektördeki payı %29,4 oranında artmıştır.

Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%)

Stres Testi Senaryoları	Stres Testi Uygulaması		
Gerek Görülmemektedir	0,0	Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	98,4
Planlanmaktadır	0,6	Çok değişkenli senaryolar	82,4
Oluşturulmaktadır	0,0	Tarihsel senaryolar	70,4
Kullanılmaktadır	99,4	Diğer	7,8

Bankaların tamamına yakını piyasa riskiyle ilgili olarak stres testleri kullanmaktadır. Uygulanmakta olan stres testleri yoğunluk olarak, tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar, çok değişkenli senaryolar ve tarihsel senaryolar şeklinde sıralanmaktadır. Stres testi uygulamasında bir önceki dönem sonuçlarına kıyasla önemli bir değişim meydana gelmemiştir.

Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%)

Kullanılmaktadır	96,3
Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi	81,0
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	17,3
Ürün fiyatlaması	26,1
Yatırım /Plasman kararları	41,9
Limit tahsisi	92,2
Karşılık ayrılması	0,01
Performans ölçümü	28,4
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	12,2
Bütçeleme	31,8
Diğer	3,8
Kullanılmamaktadır	3,8

Piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinden en az birinde kullanıldığını belirten bankaların aktif büyüklükleri toplamı sektörün yaklaşık %96,3'ünü oluşturmaktadır. Bir önceki anket ile kıyaslandığında piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde kullanılması oranının yaklaşık olarak aynı düzeyde olduğu görülmektedir. Söz konusu sonuçları; sektör aktif büyüklüğünün %92,2'sini oluşturan bankalar limit tahsisinde, %81'ini oluşturan bankalar orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde, %41,9'unu yatırım/plasman kararlarında ve yaklaşık %31,8'ini oluşturan bankalar ise bütçelemede kullanmaktadır. Piyasa riski analizi sonuçlarının en az kullanıldığı karar alma süreci ise karşılık ayrılması olarak ortaya çıkmıştır. Sektör aktif büyüklüğünün %3,8'ini oluşturan bankalarda ise piyasa riski analizi sonuçları karar alma süreçlerinde kullanılmamaktadır.

Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturması (%)

Gerek görülmemektedir	4,7
Planlanmaktadır	41,9
Oluşturulmaktadır	3,3
Uygulanmaktadır	50,1

Sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık yarısını oluşturan bankalar piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama sürecine hali hazırda sahip olduğunu belirtmektedir. Bir önceki anket ile kıyaslandığında bankaların piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama süreci uygulayan bankalarda önemli oranda artış görülmemektedir. Bu süreci oluşturmayı planlayan bankalar ise sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %41,9'unu oluşturmaktadır. Söz konusu sürecin oluşturulmasına gerek görmeyen bankaların oranı ise bir önceki dönem ile benzer şekilde %4,7'dir.

4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

4.1. İkinci Yapısal Blok

Bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %22,8'ini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına geçmeyi planlarken, %62'sini oluşturan bankalar ise ekonomik sermaye tahsisi uygulamasını oluşturma aşamasındadır. Oluşturma aşamasında olanlarda geçen ankete göre yaklaşık 6 puanlık düşüş, uygulama aşamasına geçen bankalardan kaynaklanmaktadır. Ekonomik sermaye tahsisi uygulaması bulunan bankaların oranı da dolayısıyla önceki ankete göre artarak %13,8 düzeyine yükselmiştir. Söz konusu sürecin oluşturulmasına gerek görmeyen bankaların oranı ise değişmeyerek %1,4'te kalmıştır. Bir önceki anket ile kıyaslandığında ekonomik sermaye tahsisinde uygulama sürecine geçiş yönünde olan genel eğilim devam etmektedir.

Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)

Gerek Görülmemektedir	1,4
Planlanmaktadır	22,8
Oluşturulmaktadır	61,9
Uygulanmaktadır	13,8

Anket kapsamında verilen cevaplara göre bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %82'sinin yapısal faiz oranı riskini tanımlayarak ölçüm yaptığı anlaşılmaktadır. Öte yandan sektörün %81'inin likidite riskinin kapsamını belirlediği ve analizlerde kullandığı, %63'ünün kredi yoğunlaşma riskini tanımladığı ve anılan riskle ilgili izleme yaptığı, %23'ünün ise karşı taraf kredi riskiyle ilgili ölçme ve değerlendirmede bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca söz konusu risk türlerine ilişkin ölçümlerin düzenli ve periyodik aralıklarla üst yönetime iletildiği bildirilmiştir. Geçen dönemle kıyaslandığında risk türleri itibarıyla önemli sayılabilecek bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%)

Gerek Görülmemektedir	1,8
Planlanmaktadır	45,2
Oluşturulmaktadır	31,9
Uygulanmaktadır	21,1

Anket sonuçlarına göre sektörün aktif büyüklüğü itibarıyla %31,9'una tekabül eden 6 banka risk ölçüm modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreçlerinin "oluşturulma" aşamasında olduğunu, %21'ine tekabül eden 3 banka ise doğrulama ve onaylama süreçlerinin halihazırda "uygulanmakta" olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan sektörün önemli bir bölümünü (%45) oluşturan henüz "planlama" aşamasındadır. Bir önceki dönemle karşılaştırıldığında sektördeki bankaların durumunda kayda değer bir değişiklik bulunmadığı gözlenmektedir.

4.2. Basel III

Ankete katılan bankaların %33'ü Basel III kapsamında çalışmalarını olduğunu belirtmektedir. Basel III' e ilişkin çalışmalarını ifade eden bankaların;

- %66'sı Basel III kapsamında sermaye oranlarını (çekirdek sermaye oranı, ana sermaye oranı, sermaye yeterliliği standart rasyosu),
- %67'si kaldıraç oranını,
- %68'i likidite oranlarını (likidite kapsama oranı ve net istikrarlı fonlama rasyosu)

hesaplamaktadır. Hesaplama sonuçlarına göre bankaların Basel III ile gündeme gelecek olan asgari oranlara büyük ölçüde uyumlu olduğu düşünülmektedir.

BANKACILIK
DÜZENLENME VE DENETLENME
KURULUŞU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0212) 337 73 10 Fax : (0212) 337 71 66

www.bddk.org.tr